

Konstens och kulturens egenvärde och frihet

Den konstnärliga friheten, i alla dess uttrycksformer, är avgörande för möjligheterna att be-
driva en konstnärlig verksamhet fullt ut. Om den konstnärliga friheten hotas kan konstnärerna
inte uttrycka sig med hög kvalitet och utforska sin konstnärliga potential, av rädsla för censur
eller konsekvenser.

Landskapsregeringens ansvar är att skapa förutsättningar utan att interagera och påverka
det konstnärliga innehållet. Den konstnärliga friheten ska värnas genom armlängdsprincipen.

Den politiska ambitionen är att goda arbetsförhållanden, kreativitet, mångfald, samarbete och konstnärlig kvalitet ska prägla hela det åländska samhällets väg framåt.

Positiva hälsoeffekter

Konst och kultur är uttryckssätt för vårt kulturarv och kan skapa kopplingar, förståelse och
empati mellan människor, sammanföra personer med olika erfarenheter och bakgrund och
från olika kulturer. Kulturen är grundläggande för vår identitet, den finns överallt, och är ett
naturligt sätt att kommunicera. Kultur är möten, upplevelser och tankar, den ger kunskap och
förståelse om livet, människor omkring oss och vår omvärld. Den ökar attraktionskraften och
har en viktig inverkan på människors fysiska och mentala välmående.

En särskilt prioriterad målgrupp är barn och unga där främjande insatser inom kultur och
idrott bidrar till att bryta den nedåtgående trenden av menta ohälsa. Vi ser en nedgång i
barn och ungas fritidsaktiviteter, både den ledarledda och på egen hand. Pojkar deltar i ännu
mindre grad än flickor. Även barn och ungas läskunskaper minskar. Källa; THL resultatet från
Hälsa i skolan 2023.

Konst och kultur kan ge livsglädje och meningsfullhet genom hela livscykel. Hälsöfrämjande
samarbetsmetoder inom kultur och äldreomsorg stärker människors rätt till kultur, oavsett
sjukdom eller begränsad rörlighet. Tydliga hälsofrämjande effekter kan påvisas inom en rad
områden, bland annat motverkande av ensamhet och stimulering av minnesfunktionen.

40%
uppgår
kulturen som
största orsak till
resande i hela
landet

Ökad attraktionskraft

Undervisnings- och kulturministeriets utredning 2024 över
Kulturturismen inverkan på resandet till Finland bekräftar att
kultur är den huvudsakliga orsaken till resandet enligt 40%
av respondenterna. För majoriteten av turisterna är kulturen
dessutom minst en delorsak till beslutet att göra en resa.

Kulturen är drivkraft för ekonomisk samhällsutveckling

Forskning och erfarenhet visar att konst och vetenskap befruktar varandra. När konst och vetenskap möts händer spännande saker. Vid allt fler universitet läggs vikt vid att främja sådana möten.

” **Johannes Kananen,**
docent och forskare vid Åbo Universitet

Vi är vana vid att tänka att ekonomi handlar om pengar, men den viktigaste
resurserna i ekonomin är människans talanger, förmågor, idéer och kunskap – och
var fördes dessa om inte inom kulturlivet, universiteten, skolorna, vetenskapen,
konsten. Det är kulturlivets förtjänst att ekonomin kan utveckla sig.

” **Lars Strannegård,**
professor i företagande och rektor vid Handelshögskolan i Stockholm

Handelshögskolans samarbete med konstnärer är nödvändigt för att bryta
bojor och få de studerande att tänka till och stimulera till innovativt nytt tänkande.

Åland ska vara ett öppet och attraktivt samhälle som lockar till sig boende, besökare, företag och kapital. De kreativa näringarna utgör en viktig del av samhällets ekonomiska motor, som skapar jobb, genererar skatter för välfärden och stärker vår konkurrenskraft. Landskapsregeringen arbetar aktivt för ett motiverande företagsklimat genom att skapa långsiktiga förutsättningar och minska byråkratin, i nära dialog med näringslivet.

Många har bidragit

Många organisationer och ålänningar
- sakkunniga, utövare, konsumenter, infödda
och inflyttade - har bidragit med erfaren-
heter och synpunkter på hur den åländska
kulturpolitiken ska utveckla konstnärerna,
kulturarvet, de kreativa näringarna och
kompetensförsörjningen.

Uppföljning och indikatorer

Strategin utvärderas i halvtid, 2027, och
revideras vid behov. År 2029 utvärderas
strategin på nytt och arbetet med en ny
strategi påbörjas. Handlingsplanerna följs
kontinuerligt upp för att säkerställa att
riktningen fortsättningsvis är den rätta.

Den fullständiga strategin med handlingsplaner
och indikatorer presenteras på landskapsregeringens
hemsida www.regeringen.ax/kultur-fritid

För en stark utveckling av konst- och kultursektorn

Kulturpolitisk strategi för
Åland 2024 - 2030

Ålands väg framåt

För att stärka och utveckla konst- och kultursektorn har Ålands landskapsregering tagit fram en vägledande strategi för alla invånare i landskapet Åland.

Strategin definierar viktiga fokusområden och kompletteras årligen med handlingsplaner kopplade till landskapsbudgeten. Handlingsplanerna styr det konkreta arbetet.

Självstyrelsen och det svenska språket är grunden

Strategin tar avstamp i Ålands mer än hundraåriga självstyrelse och svenska språk. Vår kultur är en viktig identitetsfråga och en väsentlig bärande grund i självstyrelsen. Den binder samman alla oss som lever här, omgivna av havets famn. Den kulturella identiteten bidrar till en sammanhållen befolkning. Den förenar oss i nutid men är också av avgörande betydelse när vi bygger en framtid där alla, oberoende av ursprung och bakgrund, kan känna sig hemma. Kulturarvet hjälper oss att förstå oss själva, varandra och det kultursamhälle vi har förmånen att förvalta och utveckla.

Tillsammans kan vi nå målen

Strategin har ambitionen att visa vägen för hela Åland; landskapet och kommunerna, beslutsfattare, myndigheter, organisationer, enskilda aktörer, producenter och brukare. Det är viktigt att vi alla verkar i samma riktning och bidrar till resultatuppfyllelsen. Nya samarbeten och samordning av resurserna leder oss framåt.

Kommunerna har ett stort ansvar och betydelsefull roll som arrangörer av "närkultur". Det är viktigt att de kan fortsätta upprätthålla en kontinuerlig kulturservice med biblioteken som mångsidiga kulturcentra med mångfacetterade kulturprogram vid sidan av utlåningsverksamheten. Biblioteken erbjuder mötesplatser och demokratistärkande samlingspunkter för diskussion och debatt. Mer information om bibliotekens stora betydelse inom läsförmedlingen och demokratin beskrivs i bibliotekspolitisk strategi som är under arbete.

Den politiska ambitionen är att goda arbetsförhållanden, kreativitet, mångfald, samarbete och konstnärlig kvalitet ska präglade hela det åländska samhällets väg framåt.

Alla människor, oberoende av ålder, funktionsnedsättning, kön, sexuell läggning, etnicitet, religion, språk, bostadsort och socioekonomisk bakgrund ska ha tillgång till konst och kultur.

Fokusområden

För att de kulturpolitiska målen ska kunna uppnås behövs insatser inom följande prioriterade fokusområden:

Fokusområden	Mål	Åtgärder
Utvecklad statistik	<ul style="list-style-type: none">Ökad kunskapTräffsäkrare stödinsatserMätbara resultat	<ul style="list-style-type: none">Fördjupade och fler undersökningarStärkt ÅSUB-samarbeteKontinuerlig dialog med konst- och kulturfältet
Tillgänglighet	<ul style="list-style-type: none">VälståndInkluderingKultur för allaSamlande branschorganisation	<ul style="list-style-type: none">Riktade specialinsatser för prioriterade målgrupper (barn/unga, äldreomsorgen)Digital teknik och utbildningEtablering av samlande plattform för konst- och kulturutövarna
Kompetensförsörjning	<ul style="list-style-type: none">Breddad kompetensFördjupad kompetensInnovationTillväxt inom sektornÅterväxt inom sektornÖkad efterfrågan	<ul style="list-style-type: none">Fortbildning inom det egna konstutövandetUtbildning inom affärsutvecklingFöreläsningar, seminarierErfarenhetsutbytenNätverksträffar/nya samarbetenEtablering av branschorgan
Kulturarvet och hållbar utveckling	<ul style="list-style-type: none">MuseilagUtvecklad resiliensSynliga och tillgängliga kulturarvsmiljöer	<ul style="list-style-type: none">LagberedningsarbetePolicyer/handlingsplan för hållbara lösningar för klimatförändringar och beredskapBättre skyltning och tillgänglighet av kulturarvsmiljöer (fyr- och lotsplatser, åkerbruk, hantverksmässiga metoder m m)
Samarbetsarenor lokalt och externt	<ul style="list-style-type: none">Starka samarbeten inom sektorn och över sektorgränsernaNya marknader	<ul style="list-style-type: none">Erfarenhetsutbyten/Cross InnovationWorkshopsStärkande av den kulturella infrastrukturenUtveckling av Nordensamarbetet och UNESCO
Finansieringsformer	<ul style="list-style-type: none">Ökad branschtrygghetBättre sociala förmånerÖkad lönsamhetEffektivisering	<ul style="list-style-type: none">Utredning av alternativa finansieringskällor och exportmöjligheterESF+projekt: <i>Innovativ kompetens med bredd och spets 2024 - 2027</i>Samarbeten/samordningsfördelar

Hållbar tillväxt, attraktionskraft och innovation är ledord i regeringens politik

Ett rikt kulturliv men också utmaningar

Det åländska kulturlivet blomstrar och är en betydelsefull kreativ generator för den ekonomiska samhällsutvecklingen. Till stora delar har vi de många ideella hobbyentusiasterna att tacka för det. Deras krafter för föreningslivet framåt. Tillsammans utgör de en stabil bas för det rika kulturliv som vi har förmånen att njuta av. En utmaning är att lyckas bibehålla de ideella krafterna in i framtiden.

För att konsten och kulturen i bred bemärkelse ska kunna fortsätta att utvecklas krävs ett aktivt professionellt konstutövande. Genom att måna om och skapa förutsättningar för det professionella konstutövandet läggs grunden för kontinuitet och kvalitet som bidrar till samhällsutvecklingen.

Samtidigt kämpar många konst- och kulturutövare med lönsamheten. Som egenföretagare, frilansare eller tillfällig arbetstagare med projektbaserade uppdrag är inkomsten ojämn med bristande social trygghet som följd.

Målet är att konst- och kulturbranschen ska vara en trygg framtida bransch med möjlighet att leva på sitt konstutövande. Branschen behöver tillväxt av unga som vågar ta steget att satsa på en utbildning inom konstarterna och de kreativa näringarna.

Majoriteten av de yrkesverksamma konst- och kulturutövare som deltog i Kulturbyråns och NIPÅs undersökning våren 2024 *Verksamhetsförutsättningarna för professionella konst- och kulturutövare* verkar som egenföretagare. 37% arbetar heltid, 46% deltid och 17% gör enstaka inbopp. 72% skulle vilja arbeta heltid om det var möjligt.

ÅLDERSTRAPPAN

▼ Åldersstrukturen är hög och tillväxten låg. Könsfördelningen är ojämn inom alla ålderskategorier med tydlig övervikt på kvinnor.

